ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 19.6.2024 г.
COM(2024) 613 final

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно икономическата, социалната, трудовата, структурната и бюджетната политика на Кипър

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 613 final}

Препоръка за

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

относно икономическата, социалната, трудовата, структурната и бюджетната политика на Кипър

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета[1], и по-специално член 3, параграф 3 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси[2], и по-специално член 6, параграф 1 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета по икономическа политика,

като има предвид, че:

(1) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета[3], с който бе създаден Механизмът за възстановяване и устойчивост, влезе в сила на 19 февруари 2021 г. По Механизма за възстановяване и устойчивост се предоставя финансова подкрепа на държавите членки за осъществяването на реформи и инвестиции, водещи до фискален стимул, финансиран от ЕС. В съответствие с приоритетите на европейския семестър той спомага за постигането на икономическо и социално възстановяване и за изпълнението на устойчиви реформи и инвестиции, по-специално за насърчаването на екологичния и цифровия преход и за укрепването на устойчивостта на

[1] ОВ L 2024/1263, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj

[2] ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj

[3] Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj

икономиките на държавите членки. Механизмът също така спомага за укрепването на публичните финанси и за стимулирането на растежа и създаването на работни места в средносрочен и дългосрочен план, за подобряването на териториалното сближаване в рамките на ЕС и за подкрепата на непрекъснатото прилагане на Европейския стълб на социалните права.

(2) Регламентът REPowerEU[4], приет на 27 февруари 2023 г., има за цел постепенното премахване на зависимостта на ЕС от вноса на руски изкопаеми горива. Това ще спомогне за постигането на енергийна сигурност и диверсификация на енергийните доставки на ЕС, като същевременно ще увеличи използването на възобновяеми енергийни източници, капацитета за съхранение на енергия и енергийната ефективност. Кипър добави нова глава за REPowerEU към своя национален план за възстановяване и устойчивост, за да финансира ключови реформи и инвестиции, които ще спомогнат за постигането на целите на REPowerEU.

(3) На 16 март 2023 г. Комисията публикува съобщението „Дългосрочна конкурентоспособност на ЕС: перспективи след 2030 г.“[5], за да допринесе за оформянето на политическите решения и да създаде рамковите условия за увеличаване на растежа. Съобщението е структурирано около девет взаимно подсилващи се движещи сили в областта на конкурентоспособността. Сред тези движещи сили достъпът до частен капитал, научните изследвания и иновациите, образованието и уменията и единният пазар се открояват като основни приоритети на политиката за реформи и инвестиции с цел справяне с настоящите предизвикателства, свързани с производителността, както и за изграждане на дългосрочна конкурентоспособност на ЕС и неговите държави членки. След това съобщение Комисията публикува на 14 февруари 2024 г. годишния доклад за единния пазар и конкурентоспособността[6]. В доклада се описват подробно конкурентните предимства на единния пазар на Европа и предизвикателствата пред него, като се проследява годишното развитие в съответствие с установените девет движещи сили на конкурентоспособността.

(4) На 21 ноември 2023 г. Комисията прие годишния обзор на устойчивия растеж за 2024 г.[7], с което постави началото на цикъла на европейския семестър за координация на икономическите политики за 2024 г. На 22 март 2024 г. Европейският съвет одобри приоритетите на обзора във връзка с четирите измерения на конкурентоспособната устойчивост. На 21 ноември 2023 г. въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 Комисията прие и доклада за механизма за предупреждение за 2024 г., в който посочи Кипър като една от държавите членки, които могат да бъдат засегнати или за които може да съществува риск да бъдат засегнати от дисбаланси, и за които ще е необходим задълбочен преглед. На същата дата Комисията също прие становище относно проекта на бюджетен план за 2024 г. на Кипър. Комисията прие и препоръка за препоръка на Съвета относно икономическата политика на еврозоната, която Съветът прие на 12

---

4 Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета от 27 февруари 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2021/241 във връзка с главите за REPowerEU в плановете за възстановяване и устойчивост и за изменение на регламенти (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) 2021/1060 и (ЕС) 2021/1755 и Директива 2003/87/ЕО (ОВ L 63, 28.2.2023 г., стр. 1), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj

5 COM(2023) 168 final.

6 COM(2024) 77 final

7 COM(2023) 901 final.

април 2024 г., както и предложението за съвместния доклад за заетостта за 2024 г., в който се анализира прилагането на насоките за заетостта и принципите на Европейския стълб на социалните права, което Съветът прие на 11 март 2024 г.

(5) На 30 април 2024 г. влезе в сила новата рамка на ЕС за икономическо управление. Рамката включва новия Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета. Тя включва също изменения Регламент (ЕО) № 1467/97 за прилагане на процедурата при прекомерен дефицит и изменената Директива 2011/85/ЕС за бюджетните рамки на държавите членки[8]. Целите на новата рамка са устойчивостта на публичния дълг и устойчивият и приобщаващ растеж чрез постепенна фискална консолидация, както и чрез реформи и инвестиции. С нея се насърчава националната ангажираност, като средносрочната ѝ насоченост е по-силна в съчетание с по-ефективно и съгласувано прилагане. Всяка държава членка следва да представи на Съвета и на Комисията национален средносрочен фискално-структурен план. Националният средносрочен фискално-структурен план съдържа фискалните ангажименти, ангажиментите за реформи и инвестиции на държавата членка, които обхващат хоризонт на планиране от 4 или 5 години в зависимост от редовната продължителност на мандата на законодателния орган в съответната държава. Планът за нетните разходи [9]в националните средносрочни фискално-структурни планове следва да спазва изискванията на Регламент (ЕС) 2024/1263, в това число изискванията консолидираният държавен дълг да следва правдоподобно низходяща тенденция най-късно до края на периода на корекция или да остане на разумни равнища под 60 % от БВП, а бюджетният дефицит да бъде сведен и/или поддържан под референтната стойност от 3 % от БВП в средносрочен план. Когато държава членка поеме ангажимент да изпълни съответен набор от реформи и инвестиции в съответствие с критериите, посочени в Регламент (ЕС) 2024/1263, периодът на корекция може да бъде удължен с най-много 3 години. Държавите членки следва да гарантират участието на своите национални парламенти и консултирането с независими фискални институции, социалните партньори и други заинтересовани страни на национално равнище, когато е целесъобразно. За да подпомогне изготвянето на тези планове, на [21 юни] 2024 г. Комисията трябва да предостави на държавите членки насоки относно съдържанието на плановете и последващите годишни доклади за напредъка, които те ще трябва да представят, и в съответствие с

---

8 Регламент (ЕС) 2024/1264 на Съвета от 29 април 2024 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 1467/97 за ускоряване и изясняване на прилагането на процедурата при прекомерен дефицит (ОВ L, 2024/1264, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) и Директива (ЕС) 2024/1265 на Съвета от 29 април 2024 г. за изменение на Директива 2011/85/ЕС относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки (ОВ L, 2024/1265, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

9 Нетни разходи, както са определени в член 2 от Регламент (ЕС) 2024/1263 на Съвета от 29 април 2024 г. (ОВ L, 2024/1263, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Нетни разходи означава публичните разходи след приспадане на i) разходите за лихви, ii) дискреционните мерки по отношение на приходите, iii) разходите по програми на Съюза, изцяло покрити от приходи от фондове на Съюза, iv) националните разходи за съфинансиране на програми, финансирани от Съюза, v) цикличните елементи на разходите за обезщетения за безработица, както и vi) еднократните и други временни мерки.

член 5 от Регламент (ЕС) 2024/1263 ще им предаде технически насоки относно фискалните корекции (референтни траектории и техническа информация, когато е приложимо). Държавите членки следва да представят своите средносрочни структурни планове във фискалната област до 20 септември 2024 г., освен ако държавата членка и Комисията не се споразумеят да удължат този срок в разумни граници.

(6) През 2024 г. европейският семестър за координация на икономическите политики продължава да се развива в съответствие с прилагането на Механизма за възстановяване и устойчивост. Пълното изпълнение на плановете за възстановяване и устойчивост продължава да е от съществено значение за изпълнението на приоритетите на политиката в рамките на европейския семестър, тъй като плановете спомагат за ефективното справяне с всички или значителна част от предизвикателствата, посочени в съответните специфични за всяка държава препоръки, отправени през последните години. Специфичните за всяка държава препоръки за 2019 г., 2020 г., 2022 г. и 2023 г. продължават да бъдат еднакво актуални и за плановете за възстановяване и устойчивост, преразгледани, актуализирани или изменени в съответствие с членове 14, 18 и 21 от Регламент (ЕС) 2021/241.

(7) На 17 май 2021 г. Кипър представи на Комисията своя национален план за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 18, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/241. Съгласно член 19 от Регламент (ЕС) 2021/241 Комисията оцени целесъобразността, ефективността, ефикасността и съгласуваността на плана за възстановяване и устойчивост в съответствие с насоките за оценка в приложение V към посочения регламент. На 28 юли 2021 г. Съветът прие своето решение за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Кипър[10], който бе изменен на 8 декември 2023 г. съгласно член 18, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2021/241 за актуализиране на максималното финансово участие за безвъзмездна финансова подкрепа, както и за да бъде включена главата за REPowerEU[11]. Отпускането на траншовете зависи от решение на Комисията, взето в съответствие с член 24, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2021/241, че Кипър е изпълнил задоволително съответните ключови етапи и цели, определени в решението за изпълнение на Съвета. Задоволителното изпълнение предполага, че постигането на предходните ключови етапи и цели е запазено.

(8) На 30 април 2024 г. Кипър представи своята национална програма за реформи за 2024 г. и своята програма за стабилност за 2024 г. в съответствие с член 4, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 1466/97. В съответствие с член 27 от Регламент (ЕС) 2021/241 националната програма за реформи за 2024 г. отразява също шестмесечното докладване на Кипър относно напредъка, постигнат при изпълнението на неговия план за възстановяване и устойчивост.

(9) На 19 юни 2024 г. Комисията публикува доклада за Кипър[12] за 2024 г. В него беше оценен напредъкът на Кипър в изпълнението на съответните специфични

---

10 Решение за изпълнение на Съвета от 20 юли 2021 г. за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Кипър (10686/2021).

11 Решение за изпълнение на Съвета от 8 декември 2023 г. за изменение на Решение за изпълнение на Съвета от 20 юли 2021 г. за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Кипър (15571/2023).

12 SWD(2024) 613 final.

за държавата препоръки, приети от Съвета в периода 2019—2023 г., и беше направен преглед на изпълнението от страна на Кипър на плана за възстановяване и устойчивост. Въз основа на този анализ в доклада за държавата бяха посочени пропуски по отношение на предизвикателствата, които не са разгледани или са само частично разгледани в плана за възстановяване и устойчивост, както и по отношение на новите и нововъзникващите предизвикателства. В него бяха оценени също напредъкът на Кипър при прилагането на Европейския стълб на социалните права и постигането на водещите цели на ЕС в областта на заетостта, уменията и намаляването на бедността, както и напредъкът в постигането на целите на ООН за устойчиво развитие.

(10) Комисията извърши задълбочен преглед по член 5 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 за Кипър. Основните констатации от извършената от службите на Комисията оценка на макроикономическите уязвимости за Кипър за целите на посочения регламент бяха публикувани през март2024 г[13]. На 19 юни 2024 г. Комисията стигна до заключението, че в Кипър са налице макроикономически дисбаланси. По-специално Кипър е изправен пред уязвимости, свързани с частния, държавния и външния дълг, които като цяло са намалели, но остават значими, докато големият дефицит по текущата сметка се е разширил допълнително. Съотношението на корпоративния дълг към БВП, както на домакинствата, така и на нефинансовите предприятия, продължава да намалява, като същевременно остава високо. Корпоративният и външният дълг обаче са се увеличили от дълга на предприятия със специална цел, които представляват ограничен риск за националната икономика. Големият обем от необслужвани заеми, държани от банките, е намалял значително през последните години, включително през 2023 г., и се очаква увеличаването на необслужваните заеми от дружествата придобиващи кредити, да спомогне за по-нататъшното намаляване на частния дълг. Въпреки това по-строгите финансови условия вероятно ще увеличат натиска върху силно задлъжнелите домакинства и дружества. Съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП намалява бързо и се прогнозира Кипър да поддържа бюджетни излишъци през тази и следващата година, което ще доведе до по-нататъшно намаляване на съотношението на дълга. Големият дефицит по текущата сметка е увеличен допълнително през 2023 г. в голяма степен поради продължаващото стабилно вътрешно търсене и репатрирането на печалбите. Очаква се той да се запази голям през настоящата и през следващата година. През изминалата година силно отрицателната нетна международна инвестиционна позиция не се е подобрила и се очаква да се влоши, освен ако текущата сметка не се подобри значително. За справяне с установените уязвимости са положени обширни усилия в областта на политиката. Очаква се цялостното и навременно прилагане на ПВУ и допълнителните мерки да спомогне за разширяване на износа и да облекчи прекомерната зависимост от вноса на петрол.

(11) Въз основа на данните, потвърдени от Евростат[14], излишъкът по консолидирания държавен бюджет на Кипър се е увеличил от 2,7 % от БВП през 2022 г. на 3,1 % през 2023 г., а консолидираният държавен дълг е намалял от 85,6 % от БВП в края на 2022 г. на 77,3 % в края на 2023 г.

---

13 SWD(2024) 81 final.

14 Евростат-Euro Indicators, 22.4.2024 г.

(12) На 12 юли 2022 г. Съветът препоръча[15] Кипър да предприеме действия, за да гарантира, че през 2023 г. нарастването на финансираните на национално равнище първични текущи разходи е в съответствие с като цяло неутрална позиция на политиката[16], като се вземе предвид продължаващата временна и целенасочена подкрепа за най-уязвимите на покачването на цените на енергията домакинства и предприятия и за хората, бягащи от Украйна. На Кипър бе препоръчано да адаптира текущите разходи към променящата се ситуация. На Кипър се препоръчва също да увеличи публичните инвестиции за екологичния и цифровия преход, както и за енергийната сигурност, като се вземе предвид инициативата REPowerEU, включително чрез използване на Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на Съюза. Според оценките на Комисията през 2023 г. фискалната позиция[17] е била експанзионистична и е възлизала на 1 % от БВП в условия на висока инфлация. Увеличението на финансираните на национално равнище първични текущи разходи (без дискреционните мерки по отношение на приходите) през 2023 г. осигури широко неутрален принос в размер на 0,2 % от БВП към фискалната позиция. Това включва намалените с 0,1 % от БВП разходи за целевите извънредни мерки за енергийна подкрепа на домакинствата и предприятията, които са най-уязвими по отношение на покачването на цените на енергията. Това включва и по-високи разходи за предоставяне на временна закрила на разселените лица от Украйна (с 0,2 % от БВП). Растежът на финансираните на национално равнище първични текущи разходи през 2023 г. е в съответствие с препоръката на Съвета. Разходите, финансирани с безвъзмездни средства по линия на Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на ЕС, възлизаха на 1,3 % от БВП през 2023 г. Инвестициите, финансирани на национално равнище, възлизаха на 3,2 % от БВП през 2023 г., което представлява увеличение от 1,3 процентни пункта в сравнение с 2022 г. Кипър финансира допълнителни инвестиции чрез Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на ЕС. Той финансира публични инвестиции за екологичния и цифровия преход и за енергийната сигурност, като инсталиране на топлоизолация и фотоволтаични системи в обществени сгради, енергийни подобрения в редица градски и селски противопожарни станции, повишаване на способностите на съответните органи в Кипър за справяне с опасностите от пожари и засилване на защитата срещу рисковете, пред които са изправени гражданите, инфраструктурата и горите, цифровизация на ключови работни процеси в

---

15 Препоръка на Съвета от 12 юли 2022 г. относно националната програма за реформи на Кипър за 2022 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност на Кипър за 2022 г. *(ОВ C 334, 1.9.2022 г., стр. 104)*.

16 Въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. средносрочният потенциален растеж на производството на Кипър през 2023 г., който се използва за измерване на фискалната позиция, се оценява на 8,5 % в номинално изражение въз основа на 10-годишния среден реален потенциален темп на растеж и дефлатора на БВП от 2023 г.

17 Фискалната позиция се определя като мярка за годишната промяна в основната бюджетна позиция на сектор „Държавно управление“. Тя има за цел да оцени икономическия импулс, произтичащ от фискалните политики, както тези, които са финансирани на национално равнище, така и тези, които се финансират от бюджета на ЕС. Фискалната позиция се измерва като разликата между i) средносрочния потенциален растеж и ii) промяната в първичните разходи без дискреционните мерки по отношение на приходите (и с изключение на свързаните с кризата с COVID-19 временни извънредни мерки), включително разходите, финансирани с безвъзмездна подкрепа (безвъзмездни средства) от Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на Съюза.

редица министерства и служби на централното управление и разширяване на средата за електронни приложения за целите на планирането и издаването на разрешения за строеж, които са частично финансирани по линия на Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на ЕС.

(13) Основните прогнози в програмата за стабилност за 2024 г. могат да бъдат обобщени по следния начин. Съгласно макроикономическия сценарий в основата на бюджетните прогнози се предвижда реалният БВП да нарасне с 2,9 % през 2024 г. и с 3,1 % през 2025 г., като същевременно се предвижда инфлацията по ХИПЦ да бъде 2,5 % през 2024 г. и 2,0 % през 2025 г. Очаква се излишъкът по консолидирания държавен бюджет да намалее до 2,9 % от БВП през 2024 г. и 2,8 % от БВП през 2025 г., докато съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да намалее до 70,6 % до края на 2024 г. и до 65,5 % до края на 2025 г. Предвижда се след 2025 г. излишъкът по консолидирания държавен бюджет да намалее до 2,6 % от БВП през 2026 г. и до 2,1 % от БВП през 2027 г. Поради това се планира салдото по консолидирания държавен бюджет да остане под 3 % от референтната стойност за дефицита от БВП за времевия хоризонт на програмата. На свой ред, след 2025 г. се предвижда съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП да намалее до 59,2 % от БВП през 2026 г и до 54,2 % от БВП през 2027 г.

(14) В прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. се предвижда реалният БВП да нарасне с 2,8 % през 2024 г. и с 2,9 % през 2025 г., а ХИПЦ-инфлацията да бъде 2,4 % през 2024 г. и 2,1 % през 2025 г.

(15) В прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. се предвижда бюджетен излишък от 2,9 % от БВП за 2024 г., а съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП да намалее до 70,6 % в края на 2024 г. Въз основа на оценките на Комисията фискалната позиция се очаква да бъде неутрална и да възлиза на 0,0 % от БВП през 2024 г.

(16) Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. разходи в размер на 0,7 % от БВП се очаква да бъдат финансирани с безвъзмездна подкрепа („безвъзмездни средства“) от Механизма за възстановяване и устойчивост през 2024 г. в сравнение с 0,3 % от БВП през 2023 г. Разходите, финансирани с безвъзмездни средства от Механизма за възстановяване и устойчивост, ще продължат да дават възможност за висококачествени инвестиции и реформи за повишаване на производителността без пряко въздействие върху салдото и дълга по консолидирания държавен бюджет на Кипър. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. се очаква разходи в размер на 0,2 % от БВП да бъдат покрити със заеми от Механизма за възстановяване и устойчивост през 2024 г. в сравнение с 0,0 % от БВП през 2023 г.

(17) На 14 юли 2023 г. Съветът препоръча[18] на Кипър да поддържа стабилна фискална позиция през 2024 г. Когато изпълняваха своите бюджети за 2023 г. и изготвяха своите проекти на бюджетни планове за 2024 г., държавите членки бяха приканени да вземат предвид факта, че Комисията ще предложи на Съвета да бъдат открити основаните на дефицита процедури при прекомерен дефицит въз основа на данните за резултатите за 2023 г. Според прогнозата на Комисията

[18] Препоръка на Съвета от 14 юли 2023 г. относно националната програма за реформи на Кипър за 2023 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност на Кипър за 2023 г. (ОВ C 312, 1.9.2023 г., стр. 116).

от пролетта на 2024 г. се очаква през 2024 г. структурното салдо на Кипър да нарасне от 1,8 %, което е стойността за 2023 г., на 2,1 % от БВП, като по този начин ще бъде над средносрочната бюджетна цел (СБЦ) на държавата за структурно салдо от 0 % от БВП. Това е в съответствие с препоръките на Съвета.

(18) Освен това Съветът препоръча на Кипър да предприеме действия за прекратяване на действащите извънредни мерки за енергийна подкрепа възможно най-скоро през 2023 г. и 2024 г. Освен това Съветът уточни, че ако новите увеличения на цените на енергията налагат нови или запазване на съществуващи мерки за подкрепа, Кипър следва да гарантира, че те са насочени към защитата на уязвимите домакинства и предприятия, че са фискално достъпни и запазват стимулите за икономии на енергия. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. нетните бюджетни разходи[19] за спешните мерки за енергийна подкрепа се оценяват на 0,4 % от БВП през 2023 г. и се очаква да бъдат 0,3 % през 2024 г. и 0,0 % през 2025 г. По-специално се допуска, че по-ниските акцизи върху петролните продукти и субсидиите за сметките за електроенергия ще останат в сила през 2024 г., но се очаква да бъдат постепенно премахнати до 2025 г. Не се предвижда извънредните мерки за енергийна подкрепа да бъдат прекратени възможно най-скоро през 2023 г. и 2024 г. Това рискува да не бъде в съответствие с препоръките на Съвета. Бюджетните разходи за извънредни мерки за енергийна подкрепа, насочени към защита на уязвимите домакинства и дружества, се оценяват на 0,0% от БВП през 2024 г. (0,0% през 2023 г.).

(19) Съветът също препоръча на Кипър да запази финансираните на национално равнище публични инвестиции и да гарантира, че безвъзмездните средства по Механизма за възстановяване и устойчивост и другите фондове на Съюза се усвояват ефективно, по-специално с цел насърчаване на екологичния и цифровия преход. Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. се предвижда размерът на финансираните на национално равнище публични инвестиции да остане в общи линии стабилен през 2024 г., когато се очаква да бъде 3,1 % от БВП, спрямо 3,2 % от БВП през 2023 г. Това е в съответствие с препоръките на Съвета. Освен това публичните разходи, финансирани от приходи от средства на ЕС, включително безвъзмездни средства по Механизма за възстановяване и устойчивост, се очаква да останат стабилни през 2024 г. и да се задържат на 1,3 % от БВП. Това се дължи на по-високи разходи, финансирани от безвъзмездни средства по Механизма за възстановяване и устойчивост след спад на други безвъзмездни средства от ЕС след края на програмния период 2014—2020 г. на структурните фондове на ЕС, за които бяха налични средства до 2023 г.

(20) Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата на изготвяне на прогнозата, и при условие че политиката остане непроменена, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2024 г. се предвижда бюджетен излишък от 2,9 % от БВП през 2025 г. Съотношението на консолидирания държавен дълг към БВП се очаква да намалее до 65,4 % до края на 2025 г. Разумната фискална политика би следвало да допринесе и за укрепване на външната позиция.

[19] Стойността представлява равнището на годишните бюджетни разходи за тези мерки, включително приходите и разходите и, когато е приложимо, след приспадане на приходите от данъци върху извънредните печалби на доставчиците на енергия.

(21) В съответствие с член 19, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/241 и критерий 2.2 от приложение V към него планът за възстановяване и устойчивост включва широк набор от взаимно подсилващи се реформи и инвестиции, които трябва да бъдат изпълнени до 2026 г. Очаква се те да спомогнат за ефективното справяне с всички или със значителна част от предизвикателствата, посочени в съответните специфични за държавата препоръки. В този кратък срок бързото и ефективно изпълнение на плана, включително главата за REPowerEU, е от съществено значение за повишаване на дългосрочната конкурентоспособност на Кипър чрез екологичния и цифровия преход, като същевременно се гарантира социална справедливост. За да бъдат изпълнени ангажиментите по плана до август 2026 г., от съществено значение е Кипър да продължи изпълнението на реформите и да ускори инвестициите чрез преодоляване на възникващите забавяния, като същевременно гарантира силен административен капацитет.

(22) Като част от междинния преглед на средствата по линия на политиката на сближаване,в съответствие с член 18 от Регламент 2021/1060 от Кипър се изисква да направи преглед на всяка програма до март 2025 г., като вземе предвид, наред с другото, предизвикателствата, посочени в специфичните за държавата препоръки за 2024 г., както и на своя национален план в областта на енергетиката и климата. Този преглед представлява основата за окончателното разпределение на финансирането от ЕС, включено в програмата. Макар Кипър да е постигнал напредък в прилагането на политиката на сближаване и Европейския стълб на социалните права, продължават да съществуват предизвикателства и социално-икономически различия между градските и извънградските райони. Ускоряването на изпълнението на програмите по линия на политиката на сближаване е от решаващо значение. Освен това е важно да се гарантира административният капацитет на органите на местното управление в очакване на законодателната реформа на Кипър в местното управление, планирана за юни 2024 г. Договорените в програмата Thalia приоритети все още са от значение. Увеличаването на употребата на енергия от възобновяеми източници, решения за съхранение, повишаването на енергийната ефективност и градския транспорт са от ключово значение за постигането на екологичния преход. Подобряването на управлението на водите, особено на пречистването на отпадъчните води, е необходимо с оглед на спазването на Директива за пречистването на градските отпадъчни води. Напредъкът към кръгова икономика в управлението на отпадъците остава критичен и изисква подобрения в рециклирането и намаляването на отпадъците. Следва да продължи реализирането на инвестиции в активирането на пазара на труда и социалната интеграция на уязвими групи. Въвеждането на индивидуални сметки за обучение и прилагането на Европейската гаранция за децата продължават да бъдат важни. Приоритет остават и инвестициите в качествени и достъпни услуги за дългосрочни грижи и социални жилища. Освен това следва да продължат усилията за преодоляване на енергийната бедност и за развитие на социалната икономика. Като част от междинния преглед на програмата по линия на политиката на сближаване Thalia е необходимо да се обърне повече внимание на все по-належащите нужди в областта на предотвратяването на рисковете, свързаните с изменението на климата, и готовността за справяне с тях. Кипър би могъл също така да използва инициативата Платформа за стратегически технологии за Европа , за да подкрепи своя енергиен преход чрез чисти и ресурсно ефективни технологии, включително технологии с нулеви нетни емисии.

(23) Освен икономическите и социалните предизвикателства, към които са насочени планът за възстановяване и устойчивост и други фондове на ЕС, Кипър е изправен пред няколко допълнителни предизвикателства, свързани с управлението на държавните предприятия, образователните резултати и несъответствията в уменията, внедряването на възобновяеми енергийни източници, разширяването и модернизирането на електроенергийната мрежа и адаптирането към изменението на климата.

(24) Добре функциониращата и конкурентна стопанска среда е от решаващо значение за икономическата ефективност и растеж. В това отношение управлението на държавните предприятия не отговаря напълно на международните стандарти. През последните години бяха въведени някои мерки на политиката за подобряване на финансовия надзор на публичните субекти, но липсата на пълна инвентаризация и задължение за редовно отчитане ограничава ефективния мониторинг на резултатите и планирането на държавните предприятия. Освен това важни аспекти на практиките на корпоративно управление, като номиниране на управителни съвети въз основа на заслуги, политика на собственост, основано на резултатите управление, прозрачност и отчетност на финансовите резултати, продължават да бъдат недостатъчно обхванати. С оглед на това са налице опасения относно качеството и цените на услугите в сектори, доминирани от държавни предприятия, като електроенергийния сектор.

(25) Много слабите резултати на Кипър в рамките на Програмата за международно оценяване на учениците (PISA) за 2022 г. показват, че недостатъчните постижения в основните умения (т.е. грамотност, аритметични умения и природни науки) представляват голямо предизвикателство. Въпреки подходящата официална квалификация на преподавателските кадри, продължаващото обучение на учителите (включително основаните на компетентности методи на преподаване и учене) е недостатъчно. През 2021 г. повечето кандидат-учители не издържаха изпита, който се полага за назначаване. В образователната система не са извършени достатъчна оценка и адаптиране на образователните ресурси към нуждите на учениците, които е необходимо за развиване на ключови компетентности. На пазара на труда са все по-разпространени несъответствие между уменията и изискванията на пазара на труда, докато участието в програмите за професионално образование и обучение (ПОО) остава значително по-ниско от средното за ЕС. Ниският процент на участие в програмите за ПОО е свързан както с ограниченията на капацитета, така и с привлекателността, тъй като повечето училища за ПОО са разположени в градски райони (което затруднява записването на ученици, живеещи в селските райони), като същевременно повечето ученици изразяват вместо това силно предпочитание да се запишат за висше образование. Потенциалът на ученето за възрастни е ограничен за коригирането на тази ситуация, тъй като делът на възрастните (на възраст 25—64 години), участващи в обучение през предходните 12 месеца, е бил 28,3 % през 2022 г. (спрямо 39,5 % в ЕС). Това е значително намаление от 44,8 % през 2016 г., което засяга потенциала на Кипър да подобри икономическата си конкурентоспособност.

(26) Въпреки предприемането на значителни стъпки за ускоряване на въвеждането на възобновяеми енергийни източници, все още има значителни предизвикателства. Енергията от възобновяеми източници представлява само 17 % от електроенергийния микс на Кипър през 2022 г. Това все още е значително под целта 31,5 % от електроенергията до 2030 г. да бъде електроенергия,

произведена от възобновяеми енергийни източници, както е посочено от Кипър в неговия проект на национален план в областта на енергетиката и климата. Поради зависимостта на Кипър от нефтопродукти, които се внасят изцяло и служат за задоволяване на над 80 % от енергийните му нужди, Кипър остава уязвим към колебанията в световните цени на енергията. Продължават да съществуват значителни предизвикателства при модернизирането и разширяването на съществуващата електроенергийна мрежа с цел да се приспособи към внедряването на електроенергия, произведена от възобновяеми енергийни източници. Кипър се бори със значителни пречки пред краткосрочния капацитет на електроенергийната си мрежа за поемане на увеличаването на възобновяемите енергийни източници, което води до непрекъснат недостиг. Това явление е очевидно при прегледа на официалните данни от органа за енергийно регулиране на Кипър. Към края на ноември 2023 г. кипърската система разполагаше с общо 782,57 MW работещи централи за енергия от възобновяеми източници (включително 157,50 MW вятърни, 625,93 MW фотоволтаични и 9,15 MW с биомаса). В същото време органът е одобрил разрешения за строеж за общо 2 383 MW в проекти за енергия от възобновяеми източници. Една всеобхватна стратегия за съхранение на енергия може да увеличи гъвкавостта и стабилността на доставките и да намали разходите за увеличаване и намаляване на конвенционалните електроцентрали.

(27) Кипър е изправен пред няколко предизвикателства в усилията си да се справи с устойчивостта на изменението на климата, като например слабата институционална рамка за адаптиране към изменението на климата и липсата на практики за устойчиво управление на водите в подкрепа на устойчивото селско стопанство. Уязвимостта на държавата към изменението на климата е ясно изразена, а нейните национални политики и мерки за адаптиране не са достатъчно развити. Кипър страда от слаби валежи и високи температури, което допринася за най-високото равнище на недостиг на вода в ЕС. Въпреки че селскостопанският сектор на Кипър се възползва от все по-водоефективни напоителни системи, той все още е с най-високия процент на потребление на вода поради значителната загуба на водни ресурси в недостатъчни мрежи за разпределение и съхранение. Освен това кипърският селскостопански сектор вече се бори с последиците от изменението на климата, включително увреждането на почвата и опустиняване, което води до намалени добиви. Ефективното управление и съхранение на водата, както и приемането на водноефективни култури придобиват първостепенно значение. Ситуацията се влошава от антропогенния натиск върху местообитанията и екосистемите, особено в крайбрежните зони. Настоящият подход на държавата към адаптирането към изменението на климата остава до голяма степен необвързващ. Това налага подобряване на институционалните разпоредби за укрепване на устойчивостта на климата и дългосрочната конкурентоспособност.

(28) С оглед на тясната взаимообвързаност между икономиките на държавите членки от еврозоната и колективния им принос за функционирането на Икономическия и паричен съюз Съветът препоръча на държавите членки от еврозоната да предприемат действия през 2024 г., включително чрез своите планове за възстановяване и устойчивост, за да изпълнят препоръката относно икономическата политика на еврозоната. Що се отнася до Кипър, препоръки 1, 2, 3 и 4 допринасят за изпълнението на първата, втората, третата и четвъртата препоръка за еврозоната.

(29) С оглед на задълбочения преглед на Комисията и заключението ѝ относно наличието на дисбаланси, препоръките по член 6 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 са отразени в препоръка 1 по-долу. Посочените в препоръка 1 политики спомагат за преодоляване на уязвимостите, свързани с публичния и външния дълг. Посочените в препоръка 4 политики допринасят за изпълнението на препоръка 1, като намаляват търсенето на внос на енергия и чрез разширяване на обхвата спомагат за укрепване на външния баланс. Препоръка 1 допринася както за преодоляването на дисбалансите, така и за изпълнението на препоръката за еврозоната в съответствие със съображение 28.

ПРЕПОРЪЧВА Кипър да предприеме през 2024 г/ и 2025 г. година следните действия:

1. Да представи своевременно средносрочния фискално-структурен план. В съответствие с изискванията на реформирания Пакт за стабилност и растеж да ограничи растежа на нетните разходи[20] през 2025 г. до равнище, което е съобразено с вероятното намаляване на консолидирания държавен дълг в средносрочен план и със заложената в Договора референтна стойност за дефицита от 3 % от БВП.

2. Да засили административния капацитет за управление на плана за възстановяване и устойчивост, да ускори инвестициите и да запази импулса в изпълнението на реформите. да отстрани възникващите забавяния, за да се даде възможност за продължаващо бързо и ефективно изпълнение на плана за възстановяване и устойчивост, включително главата за REPowerEU, като осигури приключването на реформите и инвестициите до август 2026 г.; да ускори изпълнението на програмата по линия на политиката на сближаване. В контекста на своя междинен преглед да продължи да се съсредоточава върху договорените приоритети и да предприеме действия за по-успешно справяне с потребностите в областта на превенцията на рискове, свързани с изменението на климата, и готовността за преодоляването им, като същевременно вземе предвид възможностите, предоставени от инициативата „Платформа за стратегически технологии за Европа“ за подобряване на конкурентоспособността.

3. Да укрепи конкурентоспособността на икономиката чрез ускоряване на усилията за подобряване на управлението на държавните предприятия в съответствие с международните стандарти и допълнително подобряване на равнищата на умения и образователните резултати; да засили продължаващото обучение на учителите и справянето с дисбалансите между търсенето и предлагането на работна ръка чрез допълнително увеличаване на капацитета и привлекателността на програмите за професионално образование и обучение, както и насърчаване на ученето за възрастни.

4. Да модернизира и разшири електроенергийната мрежа и съхранението, за да поеме нарастващ дял от възобновяеми енергийни източници; да подобри прилагането на мерките за адаптиране към изменението на климата, като се

[20] Съгласно член 2, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2024/1263 „нетни разходи“ означава публичните разходи след приспадане на разходите за лихви, дискреционните мерки по отношение на приходите, разходите по програми на Съюза, изцяло покрити от приходи от фондове на Съюза, националните разходи за съфинансиране на програми, финансирани от Съюза, цикличните елементи на разходите за обезщетения за безработица, както и еднократните и други временни мерки;

съсредоточи върху насърчаването на институционалната рамка, уреждаща адаптирането към изменението на климата и прилагането на практики за устойчиво управление на водите в селското стопанство;

Съставено в Брюксел на година.

За Съвета
Председател